

Koristne stvari.

Naravni živalski nagib in življenje.

Naravna pamet je marsikdaj kako reč razjasnila, zavoljo ktere so si učeni glavo ubijali. — Vsakdo vé, kaj je natorni vrojeni nagib (Instinct), in, da se od pameti razločuje; ali kedar je treba razloček razjasniti, marsikdo ne vé naprej. Vzrok tega je morebiti nezmožnost jezika, da se misli ne morejo prav razločno dopovedati, ker dostikrat kaj prav obširno mislimo, dopovedati naših misli pa vendar ne moremo. Postavim: barva prej neznanе cvetice, petje neznanе tice, okus posebne jedi, duh kake dišave se ne more popolnoma z besedami dopovedati. —

Marsikako delo, ktero kaka žival naredi, je v premisluku in volitvi priročnih pripomočkov za izdelovanje, naravoslovcem zeló težko razsoditi, ali je to natorni nagib, ali pamet. Spomin je lastnost živali, in vemo, da je spomin psov, slonov in drugih živali vdanost v gospodarja, ki, akoravno ne hvaležnost, vendar nekaj podobnega zbuja. Potnik Stedman je pravil in to je tudi drugi potnik S v a i n s o n, ki je v isti deželi popotoval, poterdil, da se čebele v Surinam-u z ljudmi, ki v njih okolici živé, seznanijo. — Pripovedoval je:

„Nekega dne prišel je k meni mož, ki ni ravno daleč stanoval od moje kočé, in moglo se je po lestvici v stanovanje iti. Ali komaj stopi v sobico, skoči plašan nazaj, in strahovito vpije. — Nad mojo glavo na strehi je bil panj poln čebel, in ko se mož prikaže, se ga čebele berž osujejo in ga pikajo. Rekel sem slugu, da naj panj sožgè. Ravno ga hoče zažgati, kar stopi k meni star zamorec, in pravi, da hoče vsaktero kazen prestati, ako bo mene ktera čebel vpičila. „Gospod“, pravi, „gotovo bi vas bile že davno opikale, ko bi jim bili vi neznaní. Ker vas pa vsaka pozná in tako tudi vso vašo družino in jim pustite, da imajo panj na vaši ulici, vam ne bo nobena nič žalega storila“. Privezali so panj na drevo, kakor je sam želel, in rekel je mojemu dečku, da naj nag zleze na drevo. Deček stori tako, in nobena ga ne piči. Za njim stopim tudi jaz na drevo; tudi mene ne piči nobena, akoravno sem jih tresel, in so okoli mene letale. — Marsikdaj sem pozneji kakega nadzornika po kako malenkost gori poslal, da so ga čebele kaznovale za neusmiljenost do zamorcev“.

Dalje pripoveduje ta popotnik:

„Ravno tisti zamorec mi je tudi pravil, da je v vertu njegovega gospoda zelo staro drevo, na katerem že od davnega časa tropa tičev in čebel živi v naj večji zložnosti. Ako so prišle tuje tiče čebelam nagajat ali jih celo zobat, so vsi skup, čebele in domači tiči jih odganjali. Ako so pa zopet druge tuje čebele tičem nagajale in jih nadlegovale, so jih tudi združeno podili.“

Živalski počutki so različni. — Ni še popolnoma znano, da se celo nekatere živali nad kako stvarjo, kakor ljudje razveseljujejo. Tako, postavam, se je v prejšnjih časih terdilo, da kače ljubijo godbo, potem so resnico to uničili, in zopet so resnico tega poterdili indijski kačji lovci, ki jih z godbo k sebi vabijo in potem lové.

(Konec prih.)

Književnost.

V c. k. založbi šolskih bukev na Dunaju je prišla na svetlo „Perva nemška slovnica za slovenske ljudske šole“.

Pervi razdelek kaže, kako se po nemški bere, drugi ima vaje v nemškem govorjenju in branju, tretji pa pové, kako se po nemški piše. Berilo ima tudi dva dela. Pervi ima v sebi različne stvari, drugi pa ima odbrane povesti iz „Erstes Lesebuch für nicht deutsche Volksschulen“. Za prilogo ima slovensko-nemški in nemško-slovenski besednjak, v katerem so v abecednem redu vse besede, ki so v raznih vajah in v berilu.

Knjiga ta je posebno marljivo sestavljena; vsaka reč je dobro premišljena in prevdarjena, posebno izversten je drugi razdelek „Vaje v nemškem govorjenju in branju“. Vendar pa mislimo, da ta knjiga ne bode kaj vstrezala potrebam naših šol, kajti pogreša se organska zveza s šolskimi knjigami, ktere dosihmal poznamo. Ne pové se sicer, za kateri razred ljudskih šol je knjiga namenjena; pa naj bo še to, kakor hoče, vendar se tudi lahko vpraša, iz ktere knjige se bode otrok toliko brati naučil, da bode mogel s pridom rabiti to slovnico. Da bi otrok, ki umé le slovensko, dasiravno morda dobro brati, precej na en hip vso nemško abecedo, ktero najde na prvi strani, mogel si zapomniti, tega menda nihče ne bode tirjal. Sliši se pa, da se nemško-slovenski „Abecednik“, ki je bil